

2. Петрович В., Чернета С. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики: монографія. Луцьк, 2021. 342 с.

3. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / І. Д. Зверєвої та ін. Київ, Симферополь: Універсум, 2012. 536 с.

4. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (Дата доступу: 10.11.2024).

5. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text> (дата доступу: 10.11.2024).

*Дмитро Плітін,
здобувач третього рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

*Науковий керівник: Наталія Олексюк,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інформаційна безпека особистості є актуальною науковою проблемою, що має теоретичне і практичне значення. Інформаційна безпека безпосередньо пов'язана з національною безпекою держави та сталим розвитком суспільства [3, с. 17]. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах воєнної агресії росії в Україні, оскільки в умовах війни відбувається не лише збройне, а й інформаційно-психологічне протистояння й інформаційна протидія, спрямовані на поширення ідеологічних і світоглядних позицій, розуміння минулого та сучасного, дискредитації ворогом внутрішньої й зовнішньої політики нашої держави, національних цінностей і євроатлантичних прагнень українського народу. Окрім того, актуальності проблемі додає наявність двох протилежних підходів до розуміння самої сутності інформаційної безпеки особистості: як здатності особистості зберігати свої властивості й характеристики під час впливу на кіберпростір та як характеристики стану соціальної спільноти [5, с. 11-12]. Саме тому важливим на сьогодні є вироблення єдиного підходу до розробки змісту, структури та технологій забезпечення інформаційної безпеки особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Доктриною інформаційної безпеки України

визначено, що національними інтересами держави в інформаційній сфері є життєво важливі інтереси особистості: забезпечення конституційних прав і свобод людини на збирання, зберігання, використання та поширення інформації; забезпечення конституційних прав людини на захист приватного життя; захищеність від руйнівних інформаційно-психологічних впливів [4, с. 51-52].

Як відомо, особистість є носієм, споживачем та ретранслятором різноманітної інформації, яка в сучасних умовах російсько-української війни, а відтак – дестабілізації функціонування свідомості й психіки особистості в результаті різносторонніх інформаційних вкидів, справляє суттєвий вплив на процеси особистої та суспільної життєдіяльності, стан національної безпеки та, врешті-решт, на міжнародний авторитет держави [1, с. 7].

Проблема інформаційної безпеки особистості знайшла відображення в нормативно-правових документах (Закони України («Про інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про державну таємницю», «Про захист персональних даних»), Стратегія інформаційної безпеки України, Стратегія кібербезпеки України, постанови Кабінету міністрів України та ін.), дослідженнях вітчизняних і закордонних науковців (М. Воротнюк, М. Дзюба, А. Єльніков, Я. Жарков, І. Замаруєва, О. Золотар, І. Кукан, Л. Маніна, В. Петрик, Ю. Рублик, О. Сушко, О. Шаратова). Разом із тим, високо оцінюючи наявні матеріали, слід зазначити, що в них не відображено шляхів забезпечення інформаційної безпеки особистості як об'єкта захисту як її інтегральної якості [3, с. 5; с. 7, с. 4].

На основі аналізу низки наукових досліджень можемо стверджувати, що інтереси індивіда в інформаційній сфері полягають у забезпеченні його конституційних прав на вільний доступ до інформації; її правдивості; позитивному впливу на особистість; забезпечення її фізичного, духовного та інтелектуального розвитку; конфіденційності інформації за потреби та дотримання громадянських прав в інформаційній сфері у цілому [4, с. 249; 6, с. 88; 8, с. 144]. Таким чином, головними елементами інформаційної безпеки особистості є: цілісність інформації (її актуальність і несуперечливість, захищеність від руйнування і несанкціонованої зміни), доступність інформації (можливість за визначений час отримати необхідну інформаційну послугу) та її конфіденційність (захист від несанкціонованого доступу) [2, с. 34].

Негативними наслідками порушення означених елементів вважаємо: погіршення морально-психологічного стану індивіда, створення обстановки невпевненості, виникнення сумнівів щодо власного майбутнього, майбутнього найближчого оточення та держави у цілому; послаблення мотивації та зусиль щодо налагодження нормальної життєдіяльності; невірне сприйняття дійсних планів, намірів оточення, наявних загроз; руйнування взаємовідносин у сім'ї, колективі, групі з найрізноманітніших причин (побутових, економічних, політичних, службових, релігійних, етнічних та ін.), протиставлення позицій; погіршення ментального і фізичного здоров'я, зниження

службової активності, ухилення від виконання професійних (навчальних) завдань чи соціальних ролей; розмивання відчуття власної гідності та гордості за свою родину, громаду, державу [5, с.101-102; 8, с. 149].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у обраному напрямі. Розуміння сутності та структури інформаційної безпеки особистості є необхідною передумовою для розробки державної політики із її захисту, визначення механізмів формування та основних напрямів підвищення ефективності функціонування в сучасних умовах. У перспективі вважаємо за доцільне більш детально дослідити технології забезпечення інформаційної безпеки особистості, форми і методи протистояння гібридним впливам тощо.

Список використаних джерел:

1. Богданович В. Ю., Грищук Р. В., Левченко О. В. Система критеріїв та показників оцінювання ефективності функціонування системи забезпечення інформаційної безпеки. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Хмельницький : НАДПСУ, 2017. № 4 (74). С. 6–23.* URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnarv_vtn_2017_4_4.
2. Гапеева О. Л. Деякі питання забезпечення інформаційної безпеки в Україні. *Військово-історичний вісник. 2017. № 3. С. 31–39.*
3. Золотар О.О. Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія. Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 446 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiina-bezpeka-lyudiniteoriya-i-praktika>
4. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с. URL: <https://sociology.knu.ua/uk/library/ekonomichna-enciklopediya-u-troh-tomah-t1-redkol-svmocherniy-vidpred-ta>
5. Левченко О. В. Система забезпечення інформаційної безпеки держави у военній сфері: основи побудови та функціонування : монографія. Житомир : Видавець ПП «Євро-Волинь», 2021. 172 с. URL: <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/inform-bezpeka.pdf>
6. Певцов Г. В. Інформаційно-психологічні операції: планування, протидія, технології : монографія / Г. В. Певцов, С. В. Залкін, С. О. Сідченко, К. І. Хударковський. Харків : ДІСА ПЛЮС, 2020. 252 с. URL: <https://hups.mil.gov.ua/assets/uploads/library/nahodzhennya/lypen-veresen-2020/pdf/11.pdf>
7. Присяжнюк М. М. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави : підручник /М . М. Присяжнюк, Я. М. Жарков, М. І. Онищук [та ін.] Київ : Вид.-поліграф, центр «Київський університет», 2008. 274 с. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/57731/1/Інформаційна%20безпека_курс%20лекцій_2022.pdf

8. Фурашев В. М. Інформаційна безпека: індикатори. Інформація і право. 2013. № 1 (7). С. 143–150. URL: <https://www.ippi.org.ua/furashev-vm-informatsiina-bezpeka-indikatoru>

*Ігор Погоржельський,
здобувач освіти третього
(освітньо-наукового) рівня «Доктор філософії» (PhD)
кафедри соціальної освіти та соціальної роботи,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова*

Науковий керівник: **Марина Соляник,**
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної освіти та соціальної роботи,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ВПЛИВ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ НА ФЕНОМЕН ЖИТТЄСТІЙКОСТІ

Постановка проблеми. У соціології становлять інтерес напрями, які розглядають людські ресурси подолання нових викликів часу. Для того, щоб призвичаїтись та адаптуватися до важких життєвих умов чи негативних ситуацій та вдало реалізовувати свої плани, людині потрібно працювати над виробленням умінь вирішувати проблеми. Сукупність таких навичок і досвіду дозволить ефективно самореалізовуватись, глибиною зростати, адекватно сприймати сучасні умови життя, зберігати плідну діяльність та приймати повсякденні рішення тощо. Ключову роль у протистоянні труднощам відіграє життєстійкість особистості. Життєстійкість характеризується зрілістю індивіда, здібністю особистості витримувати гострий або хронічний стрес, зберігати внутрішню збалансованість, залишаючись активною.

Постановка проблеми. Проблема поведінки людини у складних життєвих ситуаціях завжди актуальна, але зараз – особливо через війною, інформаційну насиченість, високий життєвий ритм. Виникає нове суспільство, яке пред'являє до людини нові вимоги. Все це обумовлює необхідність вивчення феномену життєстійкості, яке запропонував американський психолог S. Maddi [3]. Слід зазначити, що життєстійкість сприймається як особистісний потенціал людини, як зв'язок між стресовими ситуаціями та адаптацією до складних обставин. Відповідно до такого підходу, життєстійкість є однією із конститутивних ознак персонального потенціалу людини до розвинених способів саморегуляції, основою особистісних рис. По суті, життєстійкість з'являється як поведінковий шаблон, як стратегія екстрених дій при катастрофічних випадках.

Так, у вдалому протистоянні індивіда стресові основну роль грає життєстійкість особистості. Життєстійкість – одна із форм індивідуальної спроможності людини до зрілих форм саморегуляції, фундамент її особистісних рис. Поняття «відвага бути»,